

фактор прискорення дифузії інформації про інновації / Л. М. Несен, В. В. Несен, О. Г. Ратушняк // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". – 2008. – Серія Логістика. – №633. – С. 491-500; **8.** Подольський Р. Ю. Діалектика категорій маркетинг-менеджменту іноземних інвестицій в будівництві / Р. Ю. Подольський // Проблеми розвитку внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. – 2009. – №2. – С. 955-960; **9.** Kolar T. Linking customers and products by means-end chain analysis / Tomas Kolar // Management. – 2007. - Vol.12. – P. 69–83; **10.** Saamu T. Аналитическое планирование организационных систем / Т. Саати, К. Кернс. – М. : Радио и связь, 1991. – 432 с.

Bibliography (transliterated): **1.** Afanas'ev M. V. *Innovacijni procesi v sistemi derzhavnogo upravlinnja i misceвого samovrjaduvannja*: [naukove vidannja] / M. V. Afanas'ev, L. G. Grigorenko tv in.[Za zag red. k.e.n, prof. M. V. Afanas'eva]. – Harkiv: Vidavnistvo HNEU, 2006. – 212 s.; **2.** Kapitan I. V. *Principi i metodi analizu v upravlinni innovacijnoju dijald'nistju pri vivedeni novih tovariv na rinek* / I. V. Kapitan // *Ekonomika ta upravlinnja pidpriemstvami*. – 2007. – №7(73). – S. 54-56; **3.** Zozulev A., Baz' M. *Marketingove issledovannja innovacionogo produktu* / Aleksandr Zozulev, Marina Bjaz' // *Marketingove issledovannja v Ukraine*. – 2006. - №4(17). – S. 24-35; **4.** *Transformacija vartosti u rozvitku vidnosin «pidpriemstvo – klient»*: [monografija] / Za nauk. red. С. V. Krikavs'kogo, N. I. Chuhraj. – L'viv: Vidavnistvo Nacional'nogo universitetu «L'vivs'ka politehnika», 2007. – 250 s.; **5.** Chuhraj N. I. *Formuvannja innovacijnogo potencialu pidpriemstva: marketingove ta logistичne zabezpechennja* / N. I. Chuhraj. – L'viv: Vidavnistvo Nac. un-tu «L'vivs'ka politehnika», 2002. – 314 s.; **6.** Ahlstrom P. *Problems of Establishing service supply relationships: Evidence from a high-tech manufacturing company* / P. Ahlstrom, F. Nordin // . - J. of Purchasing & Supply Management. – 2006. – Vol.12 – p.75 – 89.; **7.** Nesen L. M. *Rinkove pozicionuvannja jak faktor priskorennja difuziji informacii pro innovacii* / L. M. Nesen, V. V. Nesen, O. G. Ratushnyak // *Visnik Nacional'nogo universitetu "L'vivs'ka politehnika"*. – 2008. – Serija Logistika. – №633. – S. 491-500; **8.** Podol's'kij R. Ju. *Dialektika kategorij marketing-menedzhmentu inozemnih investicij v budivnictvi* / R. Ju. Podol's'kij // *Problemy razvitija vneshnejekonomicheskikh svjazej i privlechenija inostrannyh investicij: regional'nyj aspekt*. – 2009. – №2. – S. 955-960; **9.** Kolar T. *Linking customers and products by means-end chain analysis* / Tomas Kolar // *Management*. – 2007. - Vol.12. – R. 69–83; **10.** Saati T. *Analiticheskoe planirovanie organizacionnyh sistem* / T. Saati, K. Kerns. – М. : Radio i svjaz', 1991. – 432 s.

Надійшла до редколегії 02.04.2014

УДК 338.2

В.А. КУЧИНСЬКИЙ, канд. екон. наук, доц. НТУ «ХПІ»;

І.І. НОСИК, студент НТУ «ХПІ»

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ВИЗНАЧЕННЯ ШЛЯХІВ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Запропоновано підхід до процесу управління ефективністю функціонування підприємства, основою якого є аналітична модель врахування впливу найбільш важливих економічних показників діяльності підприємства.

Ключові слова: ефективність, критерій ефективності, результативність, прибуток, моделювання впливу, управлінські рішення.

Вступ. Стан економіки України на сьогоднішній день вимагає розв'язання ряду важливих проблем, серед яких центральне місце відводиться економічному

© В.А. Кучинський, І.І. Носик, 2014

зростанню через забезпечення ефективного функціонування підприємства в умовах ринкової економіки. Прибуток є важливим елементом ринкових відносин. Він відіграє важливу роль в формуванні власних фінансових ресурсів суб'єктами господарювання для оновлення їх засобів виробництва, оборотних засобів, стимулювання праці робітників, розширення виробничо-господарської діяльності. Як економічна категорія він характеризує фінансовий результат підприємницької діяльності суб'єктів господарювання.

Аналіз основних досягнень і літератури. Проблеми аналізу і оцінки ефективності функціонування та шляхам її підвищення приділяється велика увага фахівців-практиків, їй присвячені дослідження багатьох вчених-економістів. Внесок у вирішення цієї проблеми зробили С.Н. Брю, Л.В. Бугір, М.Г. Грещак, П. Друкер, Г. Емерсона, Д. Кліланд, У. Кінг, В.М. Колот, В.В. Кубиній, Н.Ю. Кубиній, Ю.М. Лапигін, Л.О. Лігоненко, К.Р. Макконелл, М. Мароші, А.П. Наливайко, М.В. Ніколаєв, Н.М. Новікова, О.І. Олексюк, С.Ф. Покропивний, І.М. Репіна, В.М. Сай, Д. Синк, С.М. Соболев, О.С. Федонін, П. Хейне, Г.О. Швиданенко та інші. Вивчення представлених в економічній літературі розробок свідчить про необхідність подальшого розвитку, а в деяких випадках уточнення, підходів аналізу і оцінки ефективності функціонування вітчизняних підприємств та розробка шляхів її підвищення.

Мета дослідження. Метою статті є формування факторної моделі аналізу економічних результатів фінансово-господарської діяльності підприємства, яка допоможе визначити шляхи підвищення ефективності функціонування підприємства.

Матеріали досліджень. Обсяг реалізованої продукції безперечно є основним економічним результатом фінансово-господарської діяльності підприємства. Це показник звідного характеру, що характеризує загальні результати економічної діяльності підприємства. Виручка від реалізації продукції (робіт, послуг) є основним джерелом надходження фінансових ресурсів і грошових коштів. Процес матеріального виробництва завершується доведенням готового продукту до споживача шляхом реалізації виготовленої продукції (робіт, послуг). Реалізація продукції є одним з основних показників успішності завершення процесу виробництва і в той же час є закінченою стадією кругообігу засобів підприємства, що має величезне значення для його нормальної господарської діяльності.

Реалізованою продукцією вважається готова продукція, відпущена споживачам або вивезена ними з складів підприємства-виготівника, в оплату якої в повному обсязі поступили засоби на рахунок постачальника. Виручка від реалізації є сумою грошових коштів, що поступили на рахунок підприємства за реалізовану продукцію і надані послуги. Вона служить основним джерелом грошових доходів підприємства. Виручка від реалізації є найважливішою фінансовою категорією, що

виражає грошові відносини між постачальником і споживачем товару. Будучи фінансовою категорією, виручка виступає як одне з головних джерел надходження фінансових ресурсів підприємства і грошових коштів. Відзначимо, що під фінансовими ресурсами розуміється валовий дохід, що розподіляється на формування фонду оплати праці і грошових накопичень, а грошові кошти – оборотні кошти і амортизація.

В умовах ринкових відносин основною метою фінансово-господарської діяльності є отримання прибутку. Прибуток забезпечує підприємству можливості самофінансування, задоволення матеріальних і соціальних потреб власника капіталу і працівників підприємства; на основі податку на прибуток забезпечується формування бюджетних доходів.

Прибуток – це грошовий дохід, утворений у результаті виробничо-господарської діяльності. Прибуток виконує такі основні функції:

- 1) оцінки підсумків діяльності підприємства;
- 2) розподілу (розподілу доходу між підприємством і державою, підприємством і його робітниками, між сферою виробництва і невиробничою сферою);
- 3) джерела утворення фондів економічного стимулювання і соціальних фондів.

Отже, у зростанні прибутку зацікавлені як підприємство, так і держава. На підприємствах приріст прибутку досягається не лише завдяки збільшенню трудового внеску колективу підприємства, а й за рахунок багатьох інших факторів. Саме тому на кожному підприємстві необхідно систематично аналізувати формування, розподіл та використання прибутку.

Головними завданнями аналізу фінансових результатів підприємства є:

- 1) систематичний контроль за виконанням планів одержання прибутку;
- 2) виявлення факторів формування показників прибутку та розрахунки їхнього впливу;
- 3) вивчення напрямків і тенденцій розподілу прибутку;
- 4) виявлення резервів збільшення прибутку;
- 5) розроблення заходів для використання виявлених резервів.

Результати досліджень. Ринкова економіка вимагає покращення використання статистичної та економічної інформації, яка характеризує результати господарської діяльності. Створення надійної інформаційної бази для менеджменту в усіх галузях економіки неможливе без врахування дії різних чинників, які формують результати роботи організації (підприємства). Потрібно виділити роль чинників, що позитивно або негативно впливають на результати господарювання. Одночасно доцільно виділити окремо вплив чинників, що залежать безпосередньо від прийняття управлінських рішень даним об'єктом господарювання, та вплив

чинників, що від менеджменту на даному господарському об'єкті не залежать. При відсутності дії необхідних економічних законів, або при зміні цін, тарифів, економічних нормативів, податків, інфляції, що безперечно від конкретного об'єкта господарювання не залежить, то відповідно у даному випадку погіршуються результати його роботи. Елімінування впливу таких чинників в економетричних розрахунках і характеристика їх впливу шляхом відповідних обчислень дозволяє більш правильно прогнозувати результати господарської діяльності у майбутньому періоді.

Економетрична діагностика та індикатори про стан та тенденції розвитку необхідні не тільки для усунення, але і для зміни наших уявлень про критерії ефективності діяльності підприємств.

В нових умовах господарювання керівникам підприємств необхідно приймати рішення в ситуації невизначеності. Оцінка ситуацій повинна займати важливе місце при інтерпритації економічних явищ та їх передбаченні.

Кожне підприємство прагне до одержання максимально можливого прибутку. Найважливішими факторами збільшення прибутку підприємства від реалізації продукції, у традиційному представленні, є збільшення ефективності використання трудових і матеріальних ресурсів. Приведені фактори можна досягти різними способами. Найбільш важливі з них є:

- 1) підвищення ефективності використання основних фондів;
- 2) підвищення ефективності використання персоналу підприємства;
- 3) підвищення ефективності використання сировини, палива, електроенергії;
- 4) скорочення простоїв по збуту продукції та інші.

Формуванню організаційно-економічного механізму управління передую моделювання впливу основних, найбільш значущих, факторів на організаційну систему.

Одним з найважливіших принципів моделювання є виявлення основних видів змін, які мають місце в організаційній системі з метою управління ними для підвищення ефективності її функціонування. При цьому необхідно мати механізм оцінки, регулювання зворотного зв'язку та планування покращень щодо обраного показника. Кількісна оцінка впливу тих чи інших факторів на ефективність функціонування підприємства потребує моделювання їх впливу на кінцевий результат.

Модель процесу управління ефективністю функціонування підприємства представлена на рис. 1.

Для ефективного процесу управління результатом фінансово-господарської діяльності підприємства необхідно враховувати наступні показники:

- 1) фондвідача – показник ефективності використання основних фондів;

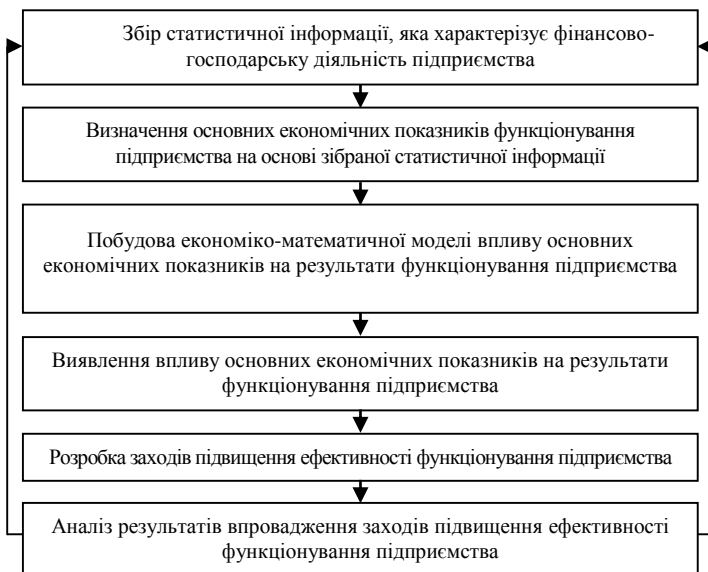

Рис. 1 – Модель процесу управління ефективністю функціонування підприємства

2) продуктивність праці – показник ефективності використання персоналу підприємства;

3) рентабельність реалізованої продукції – показник, який характеризує ефективність використання ресурсів;

4) кількість реалізованої продукції – показник, який характеризує простойв по збуту продукції.

Фондовіддача (Фв) розраховується за наступною формулою:

$$\text{Фв} = \text{ТП} / \text{ОФ}, \quad (1)$$

де ТП – обсяг товарної продукції, тис. грн.;

ОФ – вартість основних фондів, тис. грн.

Отже, обсяг товарної продукції, виходячи з формули 1, можна розрахувати за наступною формулою:

$$\text{ТП} = \text{ОФ} \times \text{Фв}. \quad (2)$$

Продуктивність праці (ПП) розраховується за наступною формулою:

$$\text{ПП} = \text{ТП} / \text{Чр}, \quad (3)$$

де Чр – чисельність робітників, чол.

Отже, обсяг товарної продукції, виходячи з формули 3, можна розрахувати за наступною формулою:

$$ТП = Ч_p \times ПП. \quad (4)$$

На основі виведених формул, обсяг товарної продукції можна розрахувати за наступною формулою:

$$ТП = \sqrt{Ч_p \times ОФ \times Ф_v \times ПП}. \quad (5)$$

Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції ($K_{РРП}$) розраховується за наступною формулою:

$$K_{РРП} = ПРП / СРП, \quad (6)$$

де ПРП – прибуток від реалізації продукції;

СРП – собівартість реалізованої продукції, тис. грн.

Питома вага собівартості реалізованої продукції у її обсязі визначається за наступною формулою

$$\gamma_{СРПвРП} = СРП / РП, \quad (7)$$

де РП – реалізована продукція.

Питома вага реалізованої продукції в товарній ($\gamma_{РПвТП}$) розрахувати за наступною формулою:

$$\gamma_{РПвТП} = РП / ТП. \quad (8)$$

Прибуток від реалізації (ПРП) можна представити у наступному вигляді:

$$ПРП = ТП \times \gamma_{РПвТП} \times \gamma_{СРПвРП} \times K_{РРП}. \quad (9)$$

Підставивши у формулу 9 формулу 5 отримаємо наступну факторну модель впливу на прибуток від реалізації продукції:

$$ПРП = \sqrt{Ч_p \times ОФ \times Ф_v \times ПП} \times \gamma_{РПвТП} \times \gamma_{СРПвРП} \times K_{РРП}. \quad (10)$$

Результатом дослідження з допомогою факторного аналізу сформованої мультиплікативної моделі є величина впливу врахованих факторів на результати функціонування підприємства.

На основі отриманих результатів розробляються заходи підвищення ефективності функціонування підприємства.

Висновки. В результаті проведеного дослідження була розроблена модель процесу управління ефективністю функціонування підприємства, яка включає аналітичну модель врахування впливу найбільш важливих економічних показників.

Список літератури: 1. *Покропивний С.Ф.* Економіка підприємства: Підручник/ За ред. С.Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, – 1999. – 546 с. 2. *Федонін О.С.* Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навчальний посібник / О.С. Федонін, І.М. Репіна, О.І. Олексюк. – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с. 3. *Краснокутська Н.С.* Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навчальний посібник / Н.С. Краснокутська. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 352 с. 4. *Мароши М.* Организация - стимулирование - эффективность/ М. Мароши. Пер. с венг. - М: Экономика, 1981.-208 с.

Bibliography (transliterated): 1. *Pokropivnij S.F.* *Ekonomika pidpriemstva: Pidruchnik/* Za red. S.F. Pokropivnogo. – K.: KNEU, – 1999. – 546 s. 2. *Fedonin O.S.* *Potencial pidpriemstva: formuvannja ta*

ocinka: Navchal'nij posibnik / O.S. Fedonin, I.M. Repina, O.I. Oleksjuk. – K. : KNEU, 2004. – 316 s. 3. Krasnokuts'ka N.S. Potencial pidpriemstva: formuvannja ta ocinka : Navchal'nij posibnik / N.S. Krasnokuts'ka. – Kiïv : Centr navchal'noï literaturi, 2005. – 352 s. 4. Maroshi M. Organizacija - stimulirovanie - jeffektivnost' / M. Maroshi. Per. s veng. - M: Jekonomika, 1981.-208 s.

Надійшла до редколегії 03.04.2014

УДК351/353 (477)

О. С. ЧМЕЛЬОВА, канд. екон. наук, доц., НТУ «ХП»
Н. Ю. ЗОЛОТАР, студентка НТУ «ХП»

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

У статті проведено дослідження формування та реалізації концепції електронного урядування в Україні, визначено стан та актуальні проблеми формування та реалізації концепції електронного урядування в Україні, запропоновано стратегічні напрями їх вирішення.

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, електронне урядування, концепція електронного урядування, програма «Електронна Україна»

Вступ. Еволюція моделі державного управління, та перехід від державного до публічного управління призвели до того, що традиційні способи взаємодії органів державної влади та місцевого самоврядування з громадянами та бізнесом втратили свою ефективність. Актуальним стає питання впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в процес взаємодії органів державної влади між собою, так і з громадянами, зміст якого визначає концепція електронного урядування. Їх застосування в публічному управлінні стало прогресивним, змінивши структуру суспільних послуг і характер відносин держави та громадян у режимі он-лайн, що пов'язано передусім із цифровізацією всіх аспектів життєдіяльності суспільства.

Одними з головних аргументів щодо формування та реалізації концепції електронного урядування в державному управлінні є спрощення доступу до інформації та послуг, підвищення ефективності прийняття управлінських рішень, збільшення прозорості влади за рахунок переходу на новий рівень зворотного зв'язку з громадянами і бізнесовими структурами.

Аналіз останніх досліджень і літератури. Питання необхідності та ефективності впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в процес взаємодії держави і громадянського суспільства розглядали такі відомі західні вчені, як Б. Гібсон, Д. Белл, М. Кастельс, Р. Катц, Й. Масуда, М. Порат,

© О.С. Чмельова, Н.Ю. Золотар, 2014